

התנדבות או עבודה לעניין זכאות לאבטלה

רו"ח אורנה צח-גלרט, חיים חיטמן, רו"ח (משפטן) ישי כהן

קבע המל"ל את מעמדו בתקופה דצמבר 2009 עד פברואר 2010 כעובד שכיר והוא נדרש להחזיר את דמי האבטלה.

● לטענת המבוטח, עם פיטוריו מחברת "דן" החל ללמוד והודיע על כך לשירות התעסוקה. כמו כן התייצב לראיונות עבודה שאליהם הופנה על ידי הלשכה אך לא נקלט בעבודה. במהלך תקופת זכאותו לדמי אבטלה החל להתנדב בעסק בהסעת ילדים מוגבלים (להלן: "המעסיק"), במטרה "ללמוד את העבודה" ולפתוח עסק דומה כעצמאי.

לטענתו לא התקיימו יחסי עבודה והוא לא קיבל שכר בעד התנדבותו. בחודש מארס 2010, השתלב בעבודה כעובד שכיר אצל המעסיק.

● לטענת המל"ל, המבוטח עבד כנהג הסעות שכיר בחודשים דצמבר 2009 עד פברואר 2010, ואף אם לא שולם לו שכר, אין בכך כדי להעיד על מעמדו, שכן ייתכן שקיבל טובות הנאה בשווי כסף. זאת ועוד, לטענת המל"ל - אין זה הגיוני שהמבוטח היה "מתלמד", מאחר שלפני

ביום 3 במארס 2015, דחה בית הדין האזורי לעבודה (ב"ל 13-12-33347) את תביעתו של אבישי שמואלי (להלן: "המבוטח") וקבע כי התנדבותו של המבוטח להסיע ילדים במהלך תקופת זכאותו לדמי אבטלה ללא תמורה כספית כמוה כעבודה שכירה.

תמצית עיקרי החוק

- רואים אדם כמובטל אם הוא רשום בלשכת שירות התעסוקה כמחוסר עבודה, מוכן ומסוגל לעבוד במקצועו או בכל עבודה אחרת המתאימה לו אך לשכת שירות התעסוקה לא הציעה לו עבודה כאמור.
- הכנסות מעבודה, ממשלח יד ומקצבת פרישה מנוכות מדמי האבטלה שמגיעים למבוטח.

תמצית עובדתית

- המבוטח עבד בחברת דן עד חודש 9/2009 ואז פוטר. תביעתו לדמי אבטלה אושרה ביום 1.10.2009. בעקבות חקירת המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל")

הכותבים – אורנה צח-גלרט, רואת חשבון, יועצת ומרצה לענייני הביטוח הלאומי
;ornazachcpa@gmail.com

חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה - ממושרד ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן - פתרונות מיסוי
בע"מ www.ahec-tax.co.il

העובדה כי לא דווח ולא היה לו כיסוי ביטוחי, מחזקת את החשד כי הצדדים עשו יד אחת להסתיר את עבודת המבוטח.

בית הדין סיים את הדיון בהעלאת שאלה רטורית שעלתה בפס"ד דוד סיגל נ' המל"ל (1330/04 מיום 27.2.2006): באותן נסיבות, האם היה בית הדין דוחה את תביעת המבוטח בנפגעי עבודה (לו היה נפגע בעבודה), משום שהיה רואה בו מתנדב משלא הוכח שכרו? בית הדין מניח שלא ייתכן שלעניין דמי אבטלה ראוי המערער להיחשב למתנדב ואילו לעניין נפגעי עבודה הוא צריך להיחשב לעובד.

בשולי הדברים

נבהיר כי לא ברור אם במקרה דנן התקבל שכר בפועל בדרך זו או אחרת, אך ניתן ללמוד מפסק הדין כי קיומם של יחסי עבודה הוא המכריע את הכף ולא בהכרח המצג שהציגו הצדדים למערכת היחסים או תשלומים שהיו או לא היו בפועל.

כן עבד שנים רבות כנהג אוטובוס וכנהג הסעות. המבוטח לא הצליח להוכיח שהיה מתלמד.

דיון והחלטה בבית הדין האזורי

בהחלטתו מזכיר בית הדין את פסק דין המל"ל נגד כרמלה דבש (עב"ל 1083/04):

"עבודה בהתנדבות שאינה כרוכה בתשלום שכר, מכניסה את המתנדב לגדר של 'מובטל' במשמעות תכלית החוק... יש לבחון אם עבודת ההתנדבות היא אמיתית אם לאו. יש לבחון אם 'המתנדב' אינו מקבל שכר או שווה שכר תמורת עבודתו. המתנדב צריך להיות זמין לכל הצעת עבודה שניתנת לו".

אמנם המבוטח לא דווח כעובד שכיר ולא קיבל משכורת, אולם בסיום יום העבודה לקח את המיניבוס לביתו והשתמש בדלקן שהיה מותקן ברכב.

העובדה שנרשם כשכיר בסמוך לגילוי מערכת יחסי העבודה מעלה חשד להגדרת היחסים בתקופה שקדמה לכך.